1817. No. 11.

Bataviasche Courant.

ZATURDAG, DEN 15den MAART.

BATAVIA,

ATURDAG, den 15 MAART, 1817.

EE TYDINGEN.

BATAVIA.

Aangekomen.

7—Amer. schip Salus, B. Hariod, van Salem den 29sten Sept.——Amer. Schip Jansen, R. Heiks, van Rie Janeiro 19den Nov.

8—Schip Canton, J. Schindehutt, van Amsterdam den 1sten Sept.——Schip Elizabeth, C. Pakes, van Amsterdam den 29sten July—passagiers, W. DeVal en familie, S. Laurentius en do. F. Moma en do, M. van der Poel en do. G. van Hoogdarm en do.——brik Dykzigt, Lourens, van Rotterdam den 12den Oct.—passagiers, de Hr. J. A. van Braam en familie.

—Frans. schip L'Sollde, Pinatell, van Palembang 24sten Feb. en Arab. brik Fatalhair, Sech Awall, van dito 27sten Feb.

0—Engelsch C. C. Ternate, Davidson, van Straat Gasper den 7den Maart—passagiers. Capt. Maxwell met 240 man, van het verongelukte zyn B. M. fregat *Alceste*.—do. schip Cesar, J. Taylor, van Londen 16 Nov.—passagier, de Hr. Jessen.

kepen leggende ter Reede Batavia.

Sourabaya—dito Java—dito Canton—dito Eli—brik De Hoop—dito Dykzigt—Eng. schip et—dito Maria—dito Despatch—dito Cesar—ffin—dito Java Packet—C. C. Ternate—Frans. L'Solide—Amerc. schip Minerva—dito Wabash Elizabeth—dito Bingham—dito Salus—dito—brik Nautilus—Arab. brik Mahadarie—dito karier—dito Selayer—dito Fatalhair—Chin. endie—dito Hope—dito Hapsing.

SOURABAYA.

Aangekomen.

7—Z. M. Kanoneer-boot No. 2, K. W. Peysel, van Probolingo den 23sten Feb.——Schoener Jackdaeg, J. Mitsel, van Bantjar 25 Feb.

8—Z. M. Kanoneer-boot No. 15, J. Rambaldo, van Samarang 24sten Feb.——Z. M. schoener Schilpad, A. Hornung, Schip Adroes, Sech Osman, van Grissee den 28sten Feb.

Vertrokken.

1—Schip Maria Louisa, E. C. Beddingh, naar Amboyna—passagier, de Hr. Beekhuisen.

pen leggende ter Reede Sourabaya.

l. schip DeRuyter—dito dito Amsterdam—dito e Iris—dito Maryane—dito De Javaan—dito er Schilpad—dito Kanoneer-boot No. 1, 2, 3, 7, 8, 9, 15—schip Virgo Java—dito Adroes Experiment—dito DeVreede—dito Amazone Fatta Mabarak—dito Mary—dito Jacoba Am—dito Jacob Karip—dito Tiksing—Schoener Nicolaas—dito Rose—dito Nieuw—dito Jack—Eng. brik Fox.

AVIA DEN 15 MAART 1817.

het distrikt van *Gabang*, behoorent de Residentie *Cheribon*, heeft op erdag den 27sten February l. l., eene ting van den berg, genaamd *Goenong oer* plaats gehad, waardoor een ong van agt huisgezinnen geheel de aarde begraven, en met alles wat n leefde, vergaan is; vele rystvelden maar door mede onder den grond bedolven, en de rivier *Tji Dienklok* is daarby ten eenemale opgedroogd. Reeds voorlang had men eenen zwaren scheur in den berg bespeurd, door welken zelfs Buffels doorgingen. Denkelyk heeft eene verzameling van water dezen scheur al meer en meer uitgespoeld, en aldus ten laatsten de afscheuring van het stuk van den berg veroorzaakt.

In het distrikt van *Talaga* dierzelfde Residentie is in den nacht tusschen den 4den en 5den dezer, eene soortgelyke inzakking gebeurd, waardoor vier huizen en vyf padielombongs in de kampong *Tjieterap* vernield, en, benevens één jonk rystvelden, onder de aarde bedolven zyn, gelyk ook daarby een halve jonk beplant hoogland is weggezakt.

Met genoegen zagen wy op de Reede arriveren, het, ter redding der schipbreukelingen van Z. B. Majesteits fregat *Alceste*, van hier afgezonden schip *Ternate* kaptein DAVIDSON; welke alle die schipbreukelingen alhier heeft overgebragt; zynde slechts een op het *midden Eiland* overleden, aan de gevolgen van ziekte. Deze scheepelingen voor zoo verre de matrozen aangaat, zyn in eene daartoe gereed gemaakte kazerne op Weltevreeden gelogeerd.

Van het schip de *Princes Charlotte*, mede ter redding dier ongelukkige op den 21sten February l. l., van hier vertrokken, heeft men noch niets vernomen.

GROOT-BRITTANIE.

LONDON, 30 AUG. 1816.

Men zou zeggen, dat de afschaffing van de slaverny der negers, in een groot en belangryk gedeelte der wereld, aan de Spaansche Amerikanen was voorbehouden, die de noodzakelykheid gevoelen van dat gedeelte hunner medeburgers de vryheid, waarvoor zy stryden, deelachtig te maken. Reeds lang had het distrikt van *Buenos Ayres*, dat slechts weinige negers bevat, gedecreteerd, dat de slavenhandel zou ophouden te bestaan en dat de slaven kinderen vry zouden zyn. Men had een zeker getal van allen ouderdom vry gelaten. De generaal *Bolivar* had, voor dat hy *Caracas* van het juk van derzelver onderdrukkers verloste, een decreet genomen, waarvan wy de vertaling mededeelen. *Venezuela*, in de nabyheid van Noord Amerika gelegen, bevatte een groot aantal slaven, waarvan het grootste gedeelte niet aan de Spanjaarden behoorden: hunne meesters hebben dus de verdienste van hun eigendom vry te laten, ten behoeve der regten, voor welke zy hun bloedvergieten en om die onafhankelykheid te handhaven, die zy gezworen hebben te veroveren. Die stap zal van zelven een vaderlands leger aanbrengen, dat thans alle bedreigingen der Spanjaarden kan trotseren, en moet de eer vergrooten van hem die denzelven ten uitvoer heeft gebragt, als zynde hy een der grootste grondeigenaren des lands. Dat decreet geeft aan 70,000 slaven hunne vryheid weder.

REPUBLIEK VAN VENEZUELA.

Simon Bolivar, opperhoofd en kapitein generaal van de legers van *Venezuela*, *Nieuw Grenada* enz., aan de ingezetenen van *Rio Caribes*, *Cassapano* en *Cariaco*.

Overwegende, dat de regtvaardigheid, de staatskunde en ons Vaderland, op eene gebiedende wyze, de onveranderlyke regten der natuur vorderen, heb ik besloten te decreteren ~~en decreteer by deze de volkomen~~ vryheid van alle slaven, die, sedert drie eeuwen, onder het juk der Spanjaarden gezucht hebben.

Overwegende, daarenboven, dat de Republiek den bystand van al derzelver kinderen inroept, schryven wy onze medeburgers de volgende voorwaarden voor.

1°. Alle gezonde manschappen, van 14 tot 60 jaren, zullen zich, vierentwintig uren na de afkondiging dezes, aan de parochie van het distrikt, waartoe zy behooren, aangeven, om onder de Vanen van *Venezuela* te dienen.

2°. De grysaard, de vrouwen en kinderen en alle gebrekkige personen zyn, van nu af, van allen militairen, huiselyken of boerendienst bevryd, waartoe zy, te voren ten voordeel hunner meesters, gebezigd werden.

3°. De nieuwe burger, die weigeren mogt de wapenen op te vatten, zal slaaf blyven; en niet allen hy, maar ook alle zyne kinderen beneden de veertien jaren, zyne vrouw en bloedverwanten.

4° De bloedverwanten ~~der~~ by het bevrydende leger staande militairen zullen alle burger regten en de geheele vryheid genieten, hun, by dit decreet, in naam der Republiek *Venezuela* genomen, toegekend.

Het tegenwoordig reglement zal kracht van wet hebben, en zal, door de Republikeinsche Autoriteiten van *Rio-Caribes*, *Cassapano* en *Cariaco*, stiptelyk worden nagekomen.

Gegeven in het Hoofdkwartier van *Cassapano*, geteekend met myne hand, gezegeld met de provisioneele wapens der Republiek, en gecontrasigneerd door myn' Secretaris van staat van oorlog, den 2den Juny 1816, het 6de jaar der onafhankelykheid.

(geteekend) SIMON BOLIVAR.

DEN 20 SEPTEMBER.

Men schryft van St. Helena, dat *Buonaparte* erkentelyk schynt te zyn jegens den Prins Regent van Engeland, wegens onderscheidene voorwerpen, welke hem toegezonden zyn. De materialen voor de bouwing van een houten paleis, het welk hy bewonen zal, waren aangekomen, doch derzelver vervoer door het gebergte ontmoete zwarigheden. De echtgenoote van den generaal *Bertrand* is zwanger, en lady *Lowe* heeft haar veel vriendschap bewezen, waar over den generaal en zyne familie zeer gevoelig schynen geweest te zyn. *Buonaparte* leest de Engelsche dagbladen en redekavelt over derzelver inhoud.

Extract uit eenen brief van St. Helena, van den 19den Mei.

„ Daags na de aankomst van onzen nieuwen Gouverneur, ging hy *Buonaparte* bezoeken, verzeld zynde door den Admiraal, en in zyn gevolg hebbende den Luitenant Kolonel *Read*, gedeputeerden Adjudant Generaal, en andere officieren. *Buonaparte* weigerde hen te ontfangen, onder voorgeven, dat hy ziek was; zy wisten, dat zulks onwaar was; doch kwamen des anderen daags terug. Toen hy vernam, dat zy gekomen waren, gaf hy hetzelfde antwoord, doch vervolgens zeide hy de ware reden, welke daarin bestond, dat hy nimmer den Gouverneur ontfangen zou, indien deze door den Admiraal, dien hy haatte, verzeld was.

Vervolgens ontfing hy den Gouverneur,

doch men liet den Admiraal niet binnen komen. Hy sprak gedurende een half uur in het Italiaansch met sir *H. Lowe*. Vervolgens sprak hy met de andere officieren, hun vragen omtrent hun land doende. Een myner vrienden by dat bezoek tegenwoordig, wilde hem in de rede vallen, met te zeggen, dat hy de eer gehad had, van hem op het Eiland *Elba* voorgesteld te worden, doch hy luisterde niet naar dezen, en ging voort met vragen. Toen hy geëindigd had, zeide *Bertrand*, die myn vriend op het Eiland *Elba* voorgesteld had, hem zulks, „Ja," zeide hy, „ik herinner my, u te *Porte Ferajo* gezien te hebben," en hy vroeg dadelyk naar den Generaal *Montresor* en naar Lady *Sondes*. Myn vriend zegt my, dat *Buonaparte* zoodanig veranderd is, dat indien hy hem niet gezien had, hy zulks niet gelooven zou. Hy is verdrietig, wordt zeer dik, heeft een zware onderkin, is bleek van kleur, en begint kaalhoofdig te worden, zelden draagt hy den uniform, en de burger kleederen staan hem niet goed. Toen myn vriend hem zag, had hy een groenen rok aan (zynde eene kleur, die hy zeer bemint.) Op de knoopen van den rok stond het afbeeldsel van onderscheiden dieren, als fretten, honden, vossen, enz., het geen ons deed denken dat zulks zyn jagtkleed was, ofschoon er anders weinig dan rotten te jagen zyn. Hy beklaagde zich bitter over de Engelschen zeggende dat de wyze waarop de Calabriers met *Murat* gehandeld hadden in vergelyking met de behandeling, welke men hem aandeed, een voorbeeld van menschlykheid was. Zy die by hem zyn, hebben St. Helena het woeste Eiland genoemd. Myn vriend is er over het algemeen wel in zyn schik. Hy zegt dat het huis, hetwelk hy bewoont, (dat van den Gouverneur) zoodanig is, dat het zelfs in Engeland bewonderd zou worden, ook zyn er, op onderscheidene gedeelten van het Eiland, een groot aantal fraaije boeren huizen. Er zyn fesanten en patryzen in overvloed, (de veederen van deze laatsten zyn zeer schoon) en eenige wilde pauwen.

FRANKRYK.

Parys, den 14 Sept.

De eerste permanente krygsraad van de eerste militaire divisie is, heden, vergadert geweest, ten einde den voortvlugtigen Luitenant Generaal *Brayer* te vonnissen, beschuldigd zynde van de misdaden gepleegd te hebben, by de koninklyke ordonnantie, van den 24sten July 1815, gespecificeerd. Toen de Maarschalk, Hertog van *Tarente*, *Lyon* verliet, gaf de Generaal *Brayer* bevel om hem te vervolgen en zich van zyn persoon meester te maken. Deze bevelen werden niet ten uitvoer gebragt, dank hebbe de getrouwheid van den officier, die dezelve ontfing. De beschuldigde is by contumacie ter dood veroordeeld, als schuldig zynde van, voor den 23 Maart 1815 den Koning verraden en den Koning en Frankryk gewapender hand aangevallen te hebben.

Een dagblad meldt, ten onregte, dat de Generaal *Decaen*, morgen, zal te regt gesteld worden. De debatten over deze zaak zullen van langen duur zyn, alleen tot de lezing der stukken zullen twee zittingen vereischt worden. Men verzekerd dat de beschuldigde tegen de zamenstelling van den krygsraad reclameert, om te regt gesteld te worden als een kommandement en chef gehad te hebben. Dit prejudiciële middel behoort onder het getal der gene, welke de Heer *Billecocq*, zyn advokaat, zal doen gelden.

Dezelfde raad zal onmiddelyk, by contumatie, de Generaal *Grouchy* en *Ameil* vonnissen. De 2de krygsraad zal vervolgens den Generaal *Savary Rovigo* te regt stellen, waar door het eerste artikel der ordonnantie, van den 24sten July 1815, deszelfs geheele executie zal bekomen hebben.

Heden, is, by het hof van d'assises, de instructie van het proces van de twee adjudanten der genie *Monnier* en *Thomas*, begonnen. Deze zaak is bekend onder de benaming van *complot van vincennes*, en schynt in verband gestaan te hebben met de conspiratie van de zoogenaamde *patriotten van* 1816.

DUITSCHLAND.

Mentz, den 12 Aug.

Gisteren Zondag, te 6 uren des avonds, gedurende dat de ingezetenen, gebruik makende van een oogenblik goed weder, zich naar de wandelingen, tuinen en publieke plaatsen hadden begeven, om aldaar het schoone jaargetyde te genieten, hoorde men eensklaps allarm slaan.

Terstond liep een ieder bevende van schrik, overhaast naar de Stad, alwaar de grootste verwarring heerschte. Eene Oostenryksche en ééne Pruissische party waren handgemeen geworden. De soldaten dier beide natiën, door gramschap en wraaklust verdoold, liepen, onder het laden hunner geweeren, de straten op en neder.

De Oostenrykers begaven zich, na verscheiden decharges, naar dezen kant van de poort *Porte de France* genaamd, welke aan het boven einde der stad gelegen is, en bemeesterden den zich aldaar bevindenden pruissischen post. De Pruisschen deden, van hunnen kant, twee stukken geschut aanrukken; doch trokken, na verscheiden losbrandingen uit het klein geweer te hebben doorgestaan, naar hunne kwartieren terug.

De beide Gouverneurs betoonden, by deze gelegendheid, veel geestkracht om de wanorde te stuiten. Eerst waren hunne pogingen vruchteloos, de woedende soldaten, de stem van hunne opperhoofden miskennende, vielen elkander met des te meer razerny aan, ondertusschen werd hun aanhouden en werkzaamheid met een goed gevolg bekroond. Van hunne staven en van een eskadron kavalerie gevolgd, gelukte het hun, hunne troepen weder te vereenigen.

Op de plaats der stad, daar het gevecht is voorgevallen, zyn de huizen met kogels doornageld. In dat van den Pastoor der Parochie, heeft men er 15 in eene kamer gevonden.

Dat men van den angst der ingezetenen oordeele, welke ginds en herwaarts liepen, om hunne familien te huis te roepen. In een oogenblik waren deuren, vensters, winkels, alles gesloten.

Men kan niet zeggen, hoe deze zaak begonnen, noch hoe groot het getal dooden en gekwetsten is, men zal zulks niet dan in het vervolg te weten komen doch men denkt, dat het van weerskanten even groot is.

De troepen kampeerden het overige van den nacht op de openbare pleinen, in tegenwoordigheid van derzelver respective opperhoofden, zynde de artillerie op de minste beweging gereed om aan te rukken. De schildwachten werden verdubbeld, en de patrouilles volgden elkander zonder tusschenpoozing op; eene akelige stilte volgde het geweldig geraas van den dag op.

Het volgende aan ons toegezonden zynde.

Aan den Redacteur der
BATAVIASCHE COURANT.

MYN HEER!

Onderscheidene malen lezende dat de Vorsten van Europa toetreeden tot het Heilige Verbond, wenschte ik wel omtrend den aard van dat verbond eenige kennis te hebben, het zou my dus aangenaam zyn van u daar op ingeligt te worden.—In afwachting ben ik.

Myn Heer!

Uwe bestendige Lezer,
N. N.

Zoo zouden wy gaarne aan dit verlangen ons reeds meermalen gedaan voldoen, en noodigen hierdoor den deskundigen, ons wel met den aard van dit zoo belangryk Verbond te willen bekendmaken.

DE REDACTEUR.

MENGELINGEN.

Over den berg *Idjeng* in Banjoewangie, uit eenen brief van den Heer LESCHENAULT, van den 30 September 1805.

(*Annales du Museum d'Histoire Naturelle, vol. XVIII.*)

Banjoewangie is het meest oostelyk landschap van het eiland *Java*. Het is van het eiland *Bali* door eene zee-engte van omtrent twee mylen breedte afgescheiden. Het maakt de helling uit van den berg *Idjeng*, die hetzelve ten westen bestrykt, en wiens grondvlakte met hooge bosschen overdekt is. Dit land is een der schoonsten en vruchtbaarsten, maar ook een der ongezondsten van Java. Het is van de overige bewoonde gedeeltens van dit eiland geheel afgescheiden. Om derwaarts van *Panaroekan* te komen, moet men een bosch van omtrent 24 uren gaans doorreizen, door hetwelk slechts een enkel pad loopt van omtrent twee voeten breedte. Men vindt op dezen weg niet meer dan twee kleine dorpen, ieder van tien of twaalf huizen; dit zyn de rustplaatsen voor de reizigers, die aldaar in slegte hutten, door de hoofden der dorpen onderhouden, ontvangen worden. Men vindt ook nog overblyfsels van eenige andere kleinere dorpen of dessa's; doch dezelve hebben moeten verlaten worden uithoofde der tygers, die het vee wegnamen, en somtyds de bewoonderen zelve aanvielen.

Gedurende myn verblyf van twee maanden in dit landschap heb ik den berg *Idjeng* bezocht. Het oogmerk dezer reis was zoo wel om den vulkaan te onderzoeken, op den top van dezen berg, die een der hoogsten van het eiland *Java* is, als ook om onderzoek te doen aangaande het zonderling verschynsel van eenen rivier, die op eenige uren afstands van *Panaroekan* loopt. Het water van dezen rivier is doorgaans wit; het is, wanneer het deze kleur heeft, vry van allen onaangenamen smaak, en noch voor dieren noch voor gewassen schadelyk; doch zoo dra als deszelfs witte kleur verdwynt, en door eene groenachtige en donkere gepaard met eenen zeer zuren smaak, vervangen wordt, dan wordt dit water dodelyk voor de dieren die hetzelve drinken en doet alle gewassen sterven die daarmede bevochtigd worden. Dit verschynsel heeft by tusschenpozing plaats, doch niet op gezetten tyd; ook is deszelfs duur verschillende. Het doet groot nadeel aan de landen, langs de boorden van dezen rivier gelegen, die om deze reden niet kunnen beplant worden.

Ik ben nu sedert eenige dagen terug van de reis die ik naar den berg *Idjeng* gedaan heb. Ik heb daar het genot gehad van het treffendste schouwtoneel dat de natuur kan aanbieden, doch niet de weldadige natuur, die aan den mensch overvloed, geluk en kalmte oplevert: maar de verschrikkelyke natuur, vertoonende het beeld van woestheid, van verstoring, en in 't verborgen de ontvlamde stoffe bereidende, waarmede zy misschien ter eener tyd een vruchtbaar land overdekken en verwoesten zal. Hoe zeer wenschte ik aan uwen geest een gedeelte te kunnen mededeelen van de gewaarwordingen, die my getroffen hebben! doch ik gevoel dat de woorden my ontbreken zullen om u myne gedachten te schetsen; myn berigt zal slechts een koud verhaal zyn van een grootsch schouwtoneel.

Ik vertrok in gezelschap van vele personen op den 18den September 1805 vroeg in den morgen van *Banjoewangie*. Onze eerste rustplaats en nachtverblyf was te *Bantjar*, drie uren van *Banjoewangie*, en op de benedenste helling van den berg *Idjeng* gelegen. De weg naar dit dorp is zacht opreizende, en gaat door een vruchtbaar land, dat van water wel voorzien en met bosschen overdekt is; in dewelken eenige dorpen verspreid liggen.

Den 19den vertrokken wy van *Bantjar* en kwamen des avonds naar *Ohonponoph*, eene vlakte tusschen de bergen *Idjeng* en *Ranté* gelegen; zy is de rustplaats voor diegenen, die naar den berg *Idjeng* reizen, en ligt omstreeks 6 uren gaans van *Bantjar*. Men ontmoet op dezen weg vooreerst, op een uur afstands van *Bantjar*, een nieuw aangelegd dorp *Litjeng* genaamd; vervolgens, niet ver van daar, komt men over de rivieren *Sevant*, *Boned'ho* en *Pakis*; deze laatste is in het tegenwoordig saisoen byna geheel uitgedroogd. De oevers van alle deze rivieren zyn zeer styl, en het water zal aldaar in den regen-mousson zeker eenen zeer onstuimigen val hebben.

Van het dorp *Litjeng* tot aan den rivier *Pakis* ziet men niets dan een uitgestrekt Bamboesbosch; doch van daar tot *Ohonponoph* groeit geen Bamboes meer; ook vindt men daar geene rivieren noch bronnen, maar men komt door diepe valleien die door sterke stromingen in den regentyd gemaakt zyn. Naar mate men hooger komt, wordt de helling van den berg ook steiler. Dit gedeelte van den berg wordt overschaduwd door boomen van eene aanmerkelyke hoogte en door eene groote verscheidenheid van gewassen, waaronder de boomvaren, de koolpalm, en de wilde *Areka*, door de Javanen *Lindpidji* genaamd. Onder deze begroeide oppervlakte kan men den aard van het eigenlyk gebergte niet erkennen, om dat de aarde tot eene aanmerkelyke diepte slechts plantaarde is, uit de vermolmde overblyfsels van gewassen zamengesteld. De zonnestralen dringen nooit door in deze diepe bosschen; ook is de lucht, aldaar koud en vochtig, en veroorzaakt by de

inademing eene onaangename gewaarwording op de borst. De boomen zyn met mossen, paddestoelen, varens, en *Epidendra* overdekt; en de afgekapte gewassen gaan spoedig over tot rotting, een gevolg der gedurige en sterke vochtigheid.

In de bergvlakte *Ohonponoph* zyn niet dan eenige weinige verspreide boomen, waaronder de Kasaarie boom en eene nieuwe soort van Eik. De grond is overal bedekt met een hoog gras het welk tot voedsel verstrekt aan de talryke troepen van herten, die zich in de nabygelegene bosschen onthouden. Met dit gras waren ook de hutten gedekt, alwaar wy ons verblyf hielden. De vlakte is van eene matige uitgestrektheid; men overziet van daar ten oosten het land, hetwelk zich tot aan de straat van *Bali* uitstrekt, en ten westen datgene, hetwelk aan het gebergte, van *Kuendan* grenst; ten zuiden zyn hare grensen de berg *Ranté*, en ten noorden de berg *Idjeng*. Wanneer het goed en helder weer is, dan is de lucht aldaar droog en fyn; doch veelal vallen de dampen, die over dag uit de uitgestrekte bosschen van *Banjoewangie* zyn opgerezen, des nacht wederom neder tot eenen kouden dikken en vochtigen nevel, die zeer gevaarlyk is. Zoodanig een nevel, van regen verzeld, was voor eenige jaren oorzaak, dat, in één nacht één mensch en meer den vyftig paarden op deze plaats omkwamen.

Wy overnachteden te *Ohonponoph*, en vertrokken des anderen daags, den 20sten. September, naar de westzyde van het gebergte, om den witten rivier te onderzoeken, en om de oorzaak van deszelfs verandering op te sporen. Ik zal van den uitslag myner waarnemingen verslag doen, met aanhaling zoo wel van het geen ik zelf gezien heb, als ook van het geen my door den Patti van Banjoewangie berigt is, die in zyne jeugd alle deze bergen doorreisd heeft.

De witte rivier, door de Javanen *Songi Poeti* genaamd, ontspringt op den berg *Rao*; deszelfs loop is snel, en gaat naar het noorden langs de bergen *Kuendan* ten westen van den berg *Saekat*; de bergen *Kuendan* strekken zich aanvankelyk van het zuiden naar het noorden uit, doch vervolgens nemen zy de rigting naar het oosten eene doortocht overlatende voor het water van den witten rivier, hetwelk al verder naar het noorden voortstroomt en het land tusschen *Panaroekan* en *Sombroearoe* bevochtigt. Dit water heeft naby deszelfs oorsprong, eene naauwelyks melkachtige kleur; doch men ziet dit slechts by eene groote hoeveelheid, want wanneer men het in een glas doet, dan vertoont het zich helder en doorschynende; het heeft dan ook geenen smaak, en de Javanen verzekeren dat het in dien staat zeer vruchtbaar is voor het land, hetwelk daardoor bevochtigd wordt. Het land, naby den oorsprong van dezen rivier, was eertyds bevolkt, en droeg toen den naam van *Idjeng*, welke naam vervolgens aan het gebergte gegeven is, doch dit zelfde land is thans geheel verlaten om dezelfde redenen, die het grootste gedeelte der inwoonderen van *Banjoewangie* hebben doen verdwynen.

Het water van den witten rivier, uit den berg *Raò* voortkomende, loopt vervolgens over een witte klei, waarvan het zyne witte kleur verkrygt, doch de verandering die het daarna ondergaat, wordt veroorzaakt door eenen anderen rivier, die zich met den eerstgenoemden, op omtrent drie uren afstands van deszelfs oorsprong, vereenigt. De Javanen noemen dezen rivier *Songi Pahete*, of den zuren rivier, om dat deszelfs water, eene groote hoeveelheid zwavelzuur bevattende, zuur scherp en bytende van smaak is. Het komt van den berg *Idjeng* en ontspringt in den vulkanischen kolk van dien berg, zoo als ik nader zal opgeven. Wanneer deze zwavelzure rivier niet door regens, die in deze gebergtens veelvuldig vallen, is aangegroeid, dan is dezelve zeer klein; deszelfs water verdeelt zich in den zandachtigen grond, waarover het loopt, en verdwynt ten laatsten geheel, omtrent een half uur gaans voor dat het in den witten rivier kan stromen, die in dat geval tot aan de uitmonding zyne kleur en deszelfden smaak behoudt; doch wanneer de zwavelzure rivier door regens gewassen is en niet geheel in den grond kan doordringen, dan ontlast dezelve zich in den witten rivier, ter plaatse alwaar deze de bergen *Kuendan* doorsnydt, en deelt aan denzelven alle zyne schadelyke eigenschappen mede; het zwavelzuur vermengt zich met de kleiachtige deelen, door den witten rivier medegevoerd, vereenigt zich met dezelven, en verandert op deze wyze de kleur van het water, hetwelk, nu zuur geworden zynde, alle visschen naby den mond van de rivier doodt en hevige koliek pynen veroorzaakt by menschen die daarvan drinken, gelyk hetzelve al het gewas, door hetzelve bevochtigd zoude doen sterven.

Aldus laat zich het verschynsel in het water van den witten rivier verklaren. Het valt zoo veel te meer te beklagen, dat deze rivier door het zwavelzuur van den zuren rivier bedorven wordt, om dat ik opgemerkt heb, dat dezelve zich over een uitgestrekt land uitbreidt, en voor den Landbouw zeer nuttig zoude zyn. Doch men zoude den stroom van den zuren rivier misschien gemakkelyk kunnen afleiden wanneer men aan denzelven eenen weg baande tusschen de bergen *Kuendan* en *Radiewpo* of wanneer men het bed van denzelven opstopte ter plaatse, alwaar de vereeniging met den witten rivier plaats heeft.

De andere zyde van het gebergte, van *Ohonponoph* tot op een half uur afstands van de oevers van den witten rivier, is droog en zeer oneffen, bestaande uit vulkanische uitwerpsels in kleine stukken, die een grof zand uitmaken. De grond is overal met een hoog gras gewas, eene soort van het geslacht *Saccharum*, en alhier *Allang*, genaamd, overdekt. Boomen ziet men niet dan in de valleien. Deze oorden verstrekken tot schuilplaatsen aan een groot aantal tygers en aan geheele troepen van herten. De oevers van den witten rivier zyn naby den oorsprong vruchtbaar en men vindt daar nog sporen van vroegere bebouwing van den grond.

Des avonds, kort na onze komst te *Ohonponoph*, werd deze plaats overdekt door dien kwaden nevel, waarvan ik reeds gesproken heb, dezelve had eenen stinkenden reuk en was zoo dik, dat men op een afstand van 25 schreden een brandend vuur niet zien kon. Gelukkiglyk voor ons verhief zich des avonds tegen negen uren een sterke oostwind, die de lucht spoedig van deze kwade dampen zuiverde, welke zoo zy al niet doodelyk zyn, ten minsten langdurige en hardnekkige koortsen veroorzaken by menschen, die dezelve eenen tydlang hebben ingeademd.

Den 21sten vroeg in den morgen vertrokken wy te voet om den vulkaan te zien. De weg derwaards is zeer steil, en ook zeer vermoeijende door een soort van fyn gras, hetgeen den grond zeer glad maakt. Men moet zich onder het opklimmen gedurig vast houden aan de struiken die men ontmoet. De kasaarieboom is byna de eenige boom die dit gebergte overschaduwt; de wind, door deszelfs lange draadvormige bladen spelende, veroorzaakt een gedurig en scherp gedruisch; hy gelykt veel naar den sparreboom, doch het zware, broze hout kan niet tot hetzelfde einde dienen.

Na omtrent twee uren gaans kwamen wy op den top van den krater. Eer men deze hoogte bereikt heeft, vindt men reeds eene groote hoeveelheid van stukken zwavel hier en daar verspreid; zy zyn groenachtig en dof van kleur, en hebben de gedaante van sintels, denkelyk zyn zy door eene uitbersting van den berg uitgeworpen.

De vulkaan ligt tegen het zuidwestelyk gedeelte van den top van den berg *Idjeng*, die op deze plaats loodregt is afgescheurd; tusschen dit gedeelte en de kolk is eene plaats van omtrent een half kwartier uur gaans uitgestrektheid. Het loodregt afgescheurd gedeelte doet zien, dat een gedeelte van den top is afgerukt toen de uitbersting van den vulkaan plaats had, doch de voornaamste instorting schynt ten westen en noordwesten gebeurd te zyn, want ten oosten en zuiden is daarvan geen aanmerkelyk blyk te zien.

De opening van de vulkaan is ovaal, met de grootste middellyn tusschen noordoosten en zuidwesten. Ik schat den omtrek, van den top af gerekend, op omtrent een half uurgaans; de grootste middellyn op 250 roeden, en de diepte, van het hoogste punt, op omtrent 400 voeten. De bodem van den kolk heeft omtrent 125 roeden uitgestrektheid in de grootste middellyn; op het laagste gedeelte ten zuidwesten staat een meir 200 roeden breed, waarvan het water heet, groenachtig wit, en met een gedeelte van het zwavelzuur vermengd is, hetwelk door de verbranding van den zwavel ontstaat; fyne dampen verheffen zich van de oppervlakte van het meir.

De binnenzyden van den vulkaan bestaan uit rots van eene naaldvormige gedaante, of uit ingestortte brokken, die door de werking van het vuur verkalkt zyn. Op sommige plaatsen zyn zy groen aangeslagen.

Ten westen en noordwesten is de rand van den vulkaan afgebroken. Het bovenste gedeelte bestaat uit dunne lagen asch of *Puzzolana*, die by afwisseling, roodachtig, bruin, wit en geelachtig zyn. Ten oosten en zuidoosten heeft de rand tot op de helft der diepte eene matig steile helling. Ten zuidwesten is een scheur, waardoor het water uit het meir loopt; hetwelk vervolgens den zwavelzuren rivier uitmaakt. Op den top van den krater, in het zuidwestelyk gedeelte vindt men roode en gele okeraarde. Op de reeds genoemde helling, ten oosten en zuidoosten zyn verscheidene gruppels door het regenwater gemaakt en met vulkanisch zand, zwavel, en onderscheidene soorten van lava overdekt.

De boomen rondom den krater zyn klein; vele zyn verdroogd. Evenwel heeft in het binnenste van den kolk, niettegenstaande de opryzende zwaveldampen, nog groeijing plaats. Uit de scheuren der rotsen spruit een kleine en lederachtige varen, en een heester van het geslacht *Arbutus* dien de Javanen *Roekom* noemen; maar iets, waarover ik my vooral verwonderd heb, is dat ik tot aan de randen van den krater uitwerpels van tygers gevonden heb, daar toch de lucht op deze verhevene plaats reeds buitengewoon koud is.

Deze zyn de waarnemingen en het merkwaardige, het geen zich op den top van den krater aanbood. Wy waren zeer vermoeid, en vertoefden eenigen tyd, om rust en voedsel te nemen. In middels werden door de Javanen, die ons verzelden, de ladders van bamboes vervaardigd en vastgemaakt, waar op wy tot op den grond van den vulkaan wilden afstygen.

De plaats, waar dit geschiedt, is aan de N. N. W. zyde. Een gedeelte van den weg is hellende; vervolgens moet men zich van ladders bedienen, die aan de uitstekende rotsen worden vastgemaakt; doch ik kan deze manier, om het groot gevaar waarmede zy gepaard gaat, niet goed keuren, en zoude my liever van touwen met knopen aan den top der steilte vastgemaakt, bediend hebben, om dat de rotsen, door de verkalking, die zy ondergaan hebben, zeer broos zyn en weinig zamenhang hebben, zoo dat zy door de zwaarte der geenen, die op de ladder zyn, ligt zouden kunnen worden losgerukt en instorten. Doch onze maatregelen waren zo wel genomen, dat wy zonder tegenspoed op den bodem van den vulkaan aankwamen op de plaats alwaar de dampende openingen aanwezig zyn.

Het was voor het eerst dat ik zoo zeer naby die verschrikkelyke werkplaatsen aanschouwde, alwaar door de natuur de omwentelingen worden voorbereid, welke de oppervlakte van den door ons bewoonden aardbol veranderen. Het is my niet mogelyk te zeggen, welk gevoel myne ziel meest beheerschte, dat van schrik of dat van verwondering; met hoe grooten moed ook een mensch moge gewapend zyn, hy kan het innerlyk en natuurlyk gevoel van zyn behoud niet weren, wanneer hy door alles, wat hem omringt, bedreigd wordt. Rotsen, hangende boven onze hoofden en dreigende, elk oogenblik in te storten.... Onder onze voeten de hitte en de trilling van kokende stoffe, waarvan wy slechts door eene korst van gestolde asch waren afgescheiden: het geraas dezer stoffe gelyk aan het gedruisch van golven die door klippen gebroken worden.... eene brandende heete, scherpe lucht, die wy inademden.... dit alles verbaasde myne ziel en bedwelmde myn denk vermogen.

Na dat ik de noodige bedaardheid, om myne waarnemingen te kunnen voortzetten, had terug bekomen, ging ik naar de zyde der vulkanische rookgaten, die aan den damp eenen doortocht geven. Zy zyn vier in getal, en allen van de oostzyde van den vulkaan. De opening, die men het eerst ontmoet, is de grootste; zy is volkomen rond, en heeft omtrent 7 voeten middellyn; ter zyde van dezelve is eene andere, volkomen gelykende naar eene grot, uit den grond van dewelke een dikke rook opryst; rondom deze openingen is, tot op eenen zekeren afstand een krieg van zwavel, naar vergulde stof gelykende, en de binnen zyden der dampgaten zyn met kleine glinsterende kristalen van zwavel bekleed. Men kan tot naby deze openingen komen. Twee heeren van ons gezelschap, het schadelyke en doordringende der zwaveldampen niet kennende, hadden den moed om in de grot te gaan die voor de tweede opening is; doch zy werden door de prikkelende dampen zoo geweldig aangedaan, dat zy naauwelyks tyd hadden om spoedig terug te keren; zy hadden zeer ligt kunnen verstikken en omkomen zonder dat het mogelyk was geweest, hen te hulp te komen. In het midden der dampen, waarvan wy omgeven

waren, vertoonden zich onze handen en aangezigt bloedrood.

De andere openingen, ten oosten der reeds genoemden, zyn naby elkander, en liggen tegen den oostelyken kant van den vulkaan. Zy schynen boven het heetste brandpunt geplaatst te zyn, want het onderaardsch geraas is op die plaats veel grooter, en uit de eene van dezelven worden, omtrent van 10 tot 10 sekonden, en tot op een afstand van 8 tot 10 voeten, brokken van gesmoltene stoffe, ter dikte eener vuist, opgeworpen. Telkens wanneer dit opwerpen plaats heeft; ontstaat daarby tevens een fluitend geluid, gelyk aan het geen veroorzaakt wordt door de lucht, die uit eene brand-spuit ontsnapt, het tydverloop van de eene opwerping tot de andere is tamelyk regelmatig. Denkelyk zal des nachts het vuur van deze brandende stoffe zigtbaar zyn; doch over dag heeft zy het voorkomen van een' klomp modder, die in het vallen plat wordt. Ik had wel gewenscht een stuk van deze pas uitgeworpene zelfstandigheid te verkrygen, doch derzelver ligging zoowel als de hitte van den grond maakten het onmogelyk om nader dan op 15 voeten afstands daarby te komen. In dit geheele gedeelte van den bodem van den vulkaan zyn nog andere dampgaten. De rook reist op uit alle de scheuren der korst, waarover men gaat, gelyk ook, wanneer men met een scherp werktuig eene opening maakt. De gesteldheid dezer plaats doet genoegzaam zien, dat zy aan dagelyksche omwoelingen onderhevig is; stukken van meer of min verkalkte rotsen, brokken van meer of min gestolde asch liggen by hoopen onregelmatig door elkander en vertoonen het beeld van wanorde. De grond, waarover men gaat, bestaat uit elkander opvolgende lagen van witte *pouzzolana* waarin bolletjes van zwart glas druppelswyze liggen opgesloten. Hier en daar ontmoet men, in groote hoeveelheid stukken lava en zwart glas van onderscheidene gedaante en dikte, en zwavel in verschillende graden van zuiverheid; ook vindt men aluin en vitriool in sommige steenen opgesloten.

De Javanen zeggen, dat de dampgaten, voor omstreeks twee jaren, ten westen waren van de tegenswoordigen; en inderdaad men ziet daarvan nog de blyken; zy zyn uitgebluscht en hebben eene diepte van 25 tot 30 voeten. Eertyds kon men ook gemakkelyk tot aan den rand van het zwavelzuur meir komen; doch thans zyn deszelfs boorden zeer steil, en het is slechts met veel moeite aan eene zyde toegankelyk; alwaar een Javaan eenweinig van het water in een bamboes tot eene proef voor my schepte. De plaats, alwaar men voor twee jaaren zwavel inzamelde, is thans met water overdekt.

Wy vertoefden omtrent vyfkwartier uur op den grond van den vulkaan. Men ademt aldaar eene zeer heete en scherpe lucht in, die op eene zeer smartelyke wyze de oogen, lippen, het binnenste der neus en de longen aandoet; de zoolen van onze schoenen waren door de hitte van den grond verbrand. Toen wy gereed stonden om den Vulkaan te verlaten, raakte aan het bovenste en westelyke gedeelte een stuk grond van onderscheidene halve roeden los; en storte met geraas in het zwavelzuur meir, alwaar hetzelve een langdurig en hevig opkoken veroorzaakte, hetgeen my doet geloven, dat het meir zeer diep is. Ook zagen wy teekenen van onderscheidene versche instortingen.

Tot myn groot leedwezen had ik my niet kunnen voorzien van een thermometer, om den graad van warmte van het meirwater, van de dampen, uit de vulkaansche opening opryzende, en van de lucht, die men op deze plaats inademt, te bepalen.

Ik schat de hoogte van den top van den berg *Idjeng*, op ten minsten 6000 voeten boven de oppervlakte der zee. Ik beken echter dat deze opgave slechts beredenerender wyze geschiedt. Dezelve aangenomen zynde, dan zal de helling, die op sommige plaatsen zeer slecht is, van *Banjoewangie* af, 10 mylen bedragen.

Wanneer het oostelyk gedeelte van den berg *Idjeng* zal bevolkt zyn, het geen zeker met ter tyd gebeuren zal om dat de grond zeer vruchtbaar is, dan zal het ontginnen van denzelven ook de ongezondheid van het land doen ophouden, die ik enkel toeschryf aan de uitvloeisels van vergane gewassen, dewelke onophoudelyk uit deze wyduitgestrekte en vochte bosschen opryzen. Het eigen belang alleen zal dan de inwoonders die zich in de nabyheid van den vulkaan onthouden, aansporen, om zwavel op den berg in te zamelen, en misschien kan men dan ook met voordeel uit het zwavelzure meir de onderscheidene zuren, (zwavelzuur en zoutzuur,) afscheiden, die in hetzelve bevat zyn.

De Javanen konden my geene berigten geven van jongst geledene uitberstingen van dezen vulkaan, denkelyk hebben de hevigste schokken, zoo als ik reeds gezegd heb, aan de westzyde plaats gehad. Doch voor dertien jaren had, volgens het zeggen der Javanen, eene met geraas verzelde instorting plaats op den top van den berg *Idjeng*. Door eene inwendige schudding, waarby men noch vuur noch rook ontwaarde, geraakte velen rotsen los, en rolden tot in zee, alles met zich mede slepende wat in den weg stong. Een gedeelte van het nedergestortte bleef liggen aan het zeestrand dicht by eene plaats *Klats* genaamd, omtrent een uur ten noorden van Banjoewangie.

Kweekschool voor de Zeevaart.

Als een blyk van deelneming, wegens de herstelling van dit nuttig Vaderlandsch Gesticht; zyn wy verzogt het volgende stukje te plaatsen.

AAN
HEEREN
COMMISSARISSEN
VAN HET
KWEEKSCHOOL VOOR DE ZEEVAART.

Als ik den roem herdenk aan Neêrland eens beschoren,
De RUITER dondren zie op Englands rotzig strand;
Het hoog gebied der zee voor Britschen trots verloren,
Zyn lang gevreesde magt in Chattams schrikbren [brand;
Herdenk ik aan een' TROMP, aan d'eer der WASSENA- [REN;
Aan GALENS grootschen moed, aan KORTENAARS [beleid,
Aan hem, het oog en roer der staatshulk in gevaren;—
Op Neêrlands laten dag, aan ZOUTMANS dapperheid:
O, als myn ziel herdenkt, hoe, in die blyde dagen,
Voor dit gezaligd land, eer, rykdom, en geluk,
Door hun geleid, beschermd, en vry van vreemde lagen,
Verschenen, trots den haat, op onzen voorspoed tuk:
En, als ik dan aan 't IJ een stigting op zie ryzen
Die RUITERS, TROMPEN, schept voor deez' verdrukt [ten staat;
Dan noopt my 't diepst gevoel hun' grootschen geest te [pryzen,
Wier zorg 't geval niet meer' der helden vorming [laat.
Dat nuttig Kweekschool rees ter glorie dezer wallen;
't Bleef vyfentwintig jaar onwrikbaar vastgesteld;
Der vreemden dwang rukte aan, en deed het nedervallen....
Hoe zuchtte 't Vaderland, in slaafschen boei ge- [kneld!
Die boei is nu verscheurd; Oranjes telg keert weder,
Door vriendentrouw gesteund, en maakt dees landen [vry:
Des trotschen dwinglands ryk zinkt in zyn niet ter ne- [der,
En 't Kweekschool ryst op nieuw, en fierer bruischt [het IJ.
Juich dan o Nederland! daar 't u is weêrgegeven,
Daar 't u, in 't wyd verschiet, den ouden zeeroem [spelt!
Juich dan o Amstelstad! gy ziet dat school herleven,
Dat, aan Uw' naam verknogt, dien aan den nazeef [meldt!
Juicht dan vooral o gy, die, reeds sints vele jaren,
Die stigting hebt bewaakt uit zucht voor 't Vader- [land;
Wier hart in weedom smolt toen nyd haar niet wou [sparen,
Wier hart, by haar herstel, in zuivre vreugde ont- [brandt!
Als eens weêr Hollands vlag, op zee by zee, zal pry- [ken,
Als Hollands zeeleeuw weêr in verre landen brult,
Uw kweekelingen eens geen' vyand ooit ontwyken,
Als stryden voor onze eer hun ziel met moed ver- [vult;
Als weêr een Zoutman vegt, geen overmagt ontvlie- [dend,
Als hy, met roem omkransd, in onze havens keert,
't Huis syner jeugd genaakt, en, U zyn laauwren bie- [dend,
U toejuicht: zonder U wierd ik niet zoo vereerd!
Dan smaakt gy 't heerlykst loon der onvermoeide zor- [gen,
't Bewust zyn dat de dank *van allen* u beloont!—
Beleef, o achtbre schaar, beleef eens zulk een' mor- [gen!
Eens worde uw edle trouw, zoo godlyk schoon, be- [kroond!

V. H.

Ex tempore.

WATERLOO.

AMSTERDAM *den 7den Augustus* 1816.

Aan de Commissie ter aanmoediging en ondersteuning van den gewapenden dienst in de Nederlanden in Java resideerende te BATAVIA.

Door de vriendelyke bezorging van den Heer Teysset, hebben wy de eer gehad dezer dagen te ontvangen UEd. Gestr. missieve van den 22sten Maart ll.

Wy hebben daaruit met genoegen ontwaard, met hoe veel liefde en bereidwilligheid, UEd. Gestr. ook dezen last ten nutte van het herboren en behouden Vaderland, en uit verkleefdheid aan onzen geliefden Koning en deszelfs koninklyk Huis, wel hebt willen op u nemen.

Wy zyn verzekerd, dat de by UEd. Gestr. missieve gevoegde proclamatie haar doel niet zal hebben gemist, en dat de Colonisten, die het geluk hebben, zich wederom op het naauwste met het Moederland te vereenigen, getuigen zullen geven, van hunne blydschap en tevredenheid door hunne milddadigheid; en niet ten onregte zal zyn aangestipt, dat noch afwezendheid uit, noch verwydering van het geboorteland, in staat zyn kan de heilige banden te breeken, die hun met ons, en ons met hun verbinden.

Wy hopen en vertrouwen, dat de onze van den 18den April ll. nu reeds by UEd. G. zal ontvangen zyn: UEd. G. zullen daaruit hebben gezien het verhandelde in de op den 20 en 21sten Maart ll. gehoudene algemeene vergadering: de vestiging van het Hoofdbestuur ter aanmoediging en ondersteuning van den gewapenden Dienst in de Nederlanden te Amsterdam; het verlangen, om een Invaliden-huis ter bezorging van verminkten opterichten: en eindelyk dat de bescherming van de gehecle instelling van het fonds, is opgedragen aan zyne Koninklyke Hoogheid den Prins van Oranje.

Zedert zyn wy gelukkig genoeg geweest, de verzeekering te ontvangen, dat het den evengenoemden Held behaagd heeft zich deze opdragt, als beschermheer van het fonds te willen laten welgevallen. — Het heeft ons voorts mogen gelukken, in zoo verre met de oprichting van een Invalidenhuis te vorderen, dat wy door Z. M. gemachtigd zyn, het aanbod door de stad Leiden gedaan, te mogen aannemen, waarby aan ons word afgestaan het oude Mannen en Vrouwen huis aldaar, hetwelk met zeer weinig kosten daartoe kan worden ingerigt, en op den 28sten dezer zal in eene buitengewoone algemeene vergadering, het plan worden voorgedragen van inrigting, beheer en administratie van hetzelve, het doet ons waar leed, dat de afgelegenheid der Colonie ons het genoegen beneemd, ook uit uwe Commissie daarop eenen afgevaardigden te zien

Wy vleien ons eerlang met UEd. G. nader schryven, en nemen deze gelegenheid waar, om UEd. G. de verzekering van al onze hoogachting mede te deelen.

Het Hoofdbestuur ter aanmoediging en ondersteuning van den gewapenden Dienst in de Nederlanden, en in deszelfs naam.

L. GRAVE VAN LIMBURG STIRUM, *Pt.*
C. SYLVIUS VAN LENNEP, *Secretaris.*

Vaderlandsch Fonds ter aanmoediging van 's Lands Zeedienst.

WAARDSTE LANDGENOTEN.

Onlangs heb ik getracht uwe mededeelzaamheid op te wekken *voor het Kweekschool voor de Zeevaart*, en *het Zeemans Weduwen-Fonds*.—Myn adres en de lysten van Inteekening welke ik de vryheid nam UE. aantebieden, zyn nog onder u rond, de meeste zyn nog niet terug ontvangen.

Uit de nieuwspapieren hebben wy gezien, dat het Nederlandsch Eskader onder den vice admiraal *van de Capellen*, zich by den aanval op Algiers, door de vereenigde Engelsche en Nederlandsche vloot, getrouw, roemryk, en heldhaftig heeft gedragen; zoodanig dat die staat is gedwongen, zich aan voorwaarden te onderwerpen, die der Christenheid eere aandoen, en waar voor het nageslacht, ja! en ieder die belang stelt by den koophandel en de zeevaart, die braven met erkentenis zal gedenken.

Hoe streelend is het voor ieder Nederlandsch hart, dat ook onze Marine, haare oude roem heeft hernomen, en wel in een belangryk

(*Het vervolg in het Byvoegsel.*)

GEDRUKT TE BATAVIA,
OP
'S LANDS DRUKKERY.

Byvoegsel tot de Bataviasche Courant.

ZATURDAG, DEN 15DEN MAART, 1817.

(*Vervolg van de Courant.*)

gevecht, ten behoeve van de menschheid en het Christendom: zoodanig dat vreemden en landgenoten als om stryd, hun daar van de verdiende hulde hebben gebragt.

Laat ons dan waardste vrienden, toonen daar in ook belang te stellen: in die slag zyn verscheiden ongelukkig geworden; veelen zullen dus by het *Zeemans-Weduwen Fonds* om de bepaalde gratificatien verzoeken.—Eene kleine bydrage door een ieder, zal eene genoegzame som opbrengen, om dat fonds hier in te gemoet te komen en dit is het geen ik in naam van het vaderland, van u verzoek.

Aangenaam zal het my zyn, dat dit by de nog onder u circulerende lysten mag worden gesuppleerd, en ik verzoek dat my die lysten mogen worden terug bezorgd, begerig zynde deze inschryving te sluiten, en het resultaat bekend te maken, van deze onze eerste poging tot opbouw en aanmoediging van onze nationale zeevaart, na een worstelyd van eenige bange jaaren, zo hier als in Nederland.

BATAVIA, den 15 Maart 1817.

De Kommissaris over het Vaderlandsch Fonds ter aanmoediging van 's Lands Zeedienst te Amsterdam.

VEECKENS.

Advertentie.

HERHAALDE bekendmakingen gedaan zynde in de Publieke Couranten en andersins ten opzigte dat de CREDIET PAPIEREN die in circulatie gebragt wierden onder het bestier van den voorigen Luitenant Gouverneur over het Eiland Java en deszelfs onderhorigheden in Rede, zouden worden afgelost op presentatie in de Generaale Thesaurie te Batavia, en dewyl eenige dezer CREDIET PAPIEREN thans nog onvoldaan zyn, zo word mits dezen bekend gemaakt. Dat indien de houders van voornoemde onvoldane CREDIET PAPIEREN dezelven niet presenteeren ter voldoening voor het vertrek der Brittische Commissarissen van het Eiland Java, geene pretensie, na zodanig vertrek, zal worden geadmitteerd buiten de toestemming en authorisatie van Zyne Excellentie de Hoog Edele Heer Generaal Gouverneur over Brittisch Indiën.

Ter ordonnantie van de Brittische Commissarissen.

C. ASSEY, *Sec.*

Bekendmaking.

PRESIDENT en Raden van Finantien, als daartoe door Hunne Excellentien Commissarissen Generaal geautoriseerd, brengen by deze ter kennisse van het algemeen, dat het zout in de Sourabayasche Divisie, te rekenen van den eersten Maart 1817, zal worden verkocht volgens het onderstaande:—

TARIEF.

	Bepaalde prys van Transport.	*Prysen by de Koyang.*	*Pryzen by de Picol met een verhoging van 15 p. c.*
Te Sidayo	J. R. 1 13	J. R. 47 —	J. R. 2 —
„ Grissee	— — —	— 50 —	— 2 3
„ Sourabaya ..	— 4 12	— 49 —	— 2 3
„ Passarouang	— 5 —	— 50 —	— 2 2
„ Probolingo.	— 5 —	— 50 —	— 2 2
„ Besoeki ...	— 5 —	— 50 —	— 2 3
„ Bangcallang,	— 5 —	— 50 —	— 2 3
„ Sampang ..	— — —	— 45 —	*niet by de pl.*
„ Tjandee	— — —	— 45 —	— —
„ Sumanap ...	— — —	— 47 —	J. Rop. 60
Voor den uitvoer.			
„ Sumanap...	— — —	— 22 —	*om aanboord*
„ Grissee	— — —	— 22 —	*te leveren.*

President en Raden van Finantien.

H. W. MUNTINGHE.

Ter ordonnantie van dezelven,

De Secretaris van President en Raden voornoemd.

BOUSQUET.

Bekendmaking.

PRESIDENT en Raden van Finantien als daartoe door Hunne Excellentien Heeren Commissarissen Generaal geautoriseerd, brengen by deze ter kennisse van het algemeen, dat met de betaling der Interessen op de *Bankbiljetten*, eerstdaags een aanvang zal worden gemaakt.

President en Raden van Finantien.

H. W. MUNTINGHE.

Ter Ordonnantie van dezelven,

De Secretaris van President en Raden voornoemd.

BOUSQUET.

Bekendmaking.

ALLE die geenen die zedert de Publikatie van den 28 December 1815, goederen per publike vendutie op eigen rekening en risiko hebben verkogt, tot ultimo January 1817, inclusief, worden by dezen door den Heer Super Intendent van het Vendu Departement kennis gegeven, dat zy ten Vendukantore zullen komen om afrekening te houden, en de nog ten agteren staande onvoldaane Vendu rekeningen te ontfangen, waartoe hun tyd zal worden gegeven, tot ultimo Maart aanstaande, en dat men de nadeelen van die geene die daar aan niet zullen voldoen voor hunne reekening zal laten.

BATAVIA in het Vendu Kantoor, den 27 February 1817.

F. P. SEENA,
Secretaris.

Advertentie.

DIE tot heden nog in gebreke zyn blyvende, in de voldoening van het oorgeld der Paarden en de Wagenpacht, worden by deze gesommeerd, voor ultimo dezer maand, opgave en betaling te doen in 's Gouvernements-huis, als mede die na de voldoening der voorschreven geregtigheid meer Paarden mogt gekocht hebben, terwyl by gebreke van dien, de pachter verpligt zal zyn, dadelyk na verloop van voorsz. tyd, verlof te verzoeken aan de Magistraat, om hunne paardenstallen te visiteren.

BATAVIA, den 4den Maart, 1817.

TAN TJONKO.

*** Het heeft den Almagtigen Opperheer, die over leven en dood gebiedt, behaagd, mynen waarden en geliefden echtgenoot *Jacobus Minnaar*, rooimeester en tweede taxateur der vaste goederen alhier, heden avond, in den ouderdom van omtrent 57 jaren, na eene ziekte van 7 dagen, van my door den dood weg te nemen. Hoe zeer dit verlies my billyk smart, hoop ik echter Gode eerbiedig te zwygen, en my aan zyne altoos wyze schikkingen met gelatenheid te onderwerpen, terwyl van dit voor my smartelyk sterfgeval door dezen gebruikelyken weg, aan alle bloedverwanten en vrienden wordt kennis gegeven ten einde een ieder die zyn beminnelyk karrakter bekend was, ligtelyk beseffe wat ik verlies.

ANNA MARIA GROENEWALD,
Wed. MINNAAR.

BATAVIA, *den 10den Maart 1817.*

Advertentie.

DE geene die iets te pretenderen hebben van, of schuldig zyn aan wylen JACOBUS MINNAAR, gelieve daar van opgave te doen aan HUYSERS, op de Tygersgracht, voor medio April aanstaande.

Advertentie.

ALLE de geenen die verschuldigt zyn aan, dan wel iets te pretendeeren hebben, op den boedel van wylen *S. Sudrie*, gelieve daar van betaling of opgave te doen aan den ondergeteekenden binnen den tyd van drie weeken, gereekend van heden af tot den 5 April aanstaande.

P. D. DE LA RAMBELJE.
Testam. Executeur.

Advertentie.

ALLE de genen welke iets te pretendeeren hebben van, of schuldig zyn aan den boedel van wylen *J. SPENCE*, en *J. A. KUUHL, jr.* gelieve daar van opgave te doen binnen den tyd van twee maanden na dato dezes, aan den ondergeteekenden.

Secretaris der Weeskamer,
N. A. HOLMBERG DE BECKFELT.

SAMARANG, *den 1sten Maart 1817.*

Advertisement.

ALL persons having any claims on the Estate of the late *Mr. JOSEPH SPENCE*, and such as are indebted to the same, are desired to transmit their accounts to the undersigned on or before the 1st of May 1817.

The Secretary of the Orphan Chamber of Java,
N. A. HOLMBERG DE BECKFELT.

SAMARANG, *1st March* 1817.

Advertentie.

ALLE de genen, die iets te pretenderen hebben van, dan wel schuldig zyn, aan de boedels van wylen *Gratiean* en *N. F. Léonhard*, gelieven daarvan voor of tegens ultimo van de volgende maand, opgave te doen, ten Kantore van

De Secretaris der Weeskamer.
A. VINCENT.

BATAVIA, *den 27 Feb.* 1817.

Advertentie.

ALLE de genen welke te pretenderen hebben, ofte wel schuldig zyn, aan den boedel van wylen den Heer *William Murray*, worden verzocht om het optegeven tegens den 15den July aanstaande, aan den Heer *Francis Cookson*, te Samarang, mede Testamentaire Executeur in den vermelden boedel.

SAMARANG, *den 15den Feb.* 1817.

Advertisement.

ALL persons having claims upon the estate of the late *William Murray*, are requested to send in their claims on or before the 15th day of July next to *Francis Cookson*, at Samarang, one of the Executors named in his will—and all persons who are indebted to the said estate are requested to pay the same.

Bekendmaking.

ALLE de genen die iets te pretenderen heeft dan wel schuldig zyn, aan den Boedel van wylen *F. A. Dakanawits*, worden verzocht opgave te doen aan den geassumeerden Executeur *C. Brauns*, binnen den tyd van zes weeken, gerekend van den 8sten Maart tot den 20sten April 1817.

Bekendmaking.

C. BRAUNS, als geassumeerde Executeur in den boedel van wylen A. G. DAKANAWITS, verzoekt aan alle die eenige pretentien op gemelde boedel hebben, in zyne absentie opgave te doen aan den Heer FREDRIK PIETER SEENA, wonende aan de oostzyde van de Tygersgracht.

Advertentie.

ALLE de genen die iets te pretenderen hebben dan wel schuldig zyn aan den boedel van wylen den alhier woonachtig geweest zynde E. S. BADDENDICK, gelieven binnen den tyd van zes weken, daar van opgave of betaling te doen aan de ondergeteekende Executeuren van gemelden boedel.

G. F. KOCH,
L. P. SEKET.

TAGAL,
den 19den Feb. 1817.

Advertentie.

TOT de nalatenschap van vrouwe *Johanna Dorothea Steinstra Toussaint*, geboren *Ring*, (een der weduwe van den Heer *Cornelis Cornelisz*, in zyn Ed. leven Equipagemeester aan de Kaap de Goede Hoop,) op den eerste July 1816, op Ringburg in de gemeente Aarianderveen, overleden, worden onder anderen, bevonden, te zyn geroepen de kinderen van *Johanna Dorothea van Eyk*, gehuwd geweest aan *Johan George Tornbauer*, met name *Maria Tornbauer*, *Helena Tornbauer*, *Julia Maria Tornbauer*, en *Cornelis Tornbauer*, ofte hunlieder descendenten: en nadien van hun bestaan en woonplaats geen kennis word gedragen, verlangt men, dat de hier voren genoemde personen, de overgeblevenen van dezelven of derzelver descendenten, zig zo spoedig mogelyk, met de nodige verificatoire stukken, aanmelden, aan de Heer *J. B. Stoop*, koopman te Amsterdam, of aan den Heer *Leendert Kalkoven*, Notaris te Oudshoorn, ter representatie, der absenten in gemelden boedel, by de rechtbank van eersten aanleg, zitting houdende te Leiden, benoemd.

AMSTERDAM, July 1816.

Vendu Advertissementen

Door Vendumeesters zullen de volgende Venduties worden gehouden, als:

Op Maandag den 17 *Maart* 1817.

VOOR het sterf-huis van wylen *J. T. Reynst*, staande op de weg van Jaccatra, van zilver-werken, lywaten, en een fraai servies van cristal; van het welk op Zaturdag den 15den deezer toondag zal gehouden worden, des voormiddags van 8 tot 11 uuren.

Op Dingsdag den 18 *Maart* 1817.

VOOR de woning van *L. Miero*, staande aan de westzyde van de groote-rivier, van huis-meubelen, juweelen, goud- zilver- yzer- en glas-werken, &a. &a. zullende van de pretiosas toondag gehouden worden 's daags bevorens van 9 tot 12 uuren.

Op Woensdag den 19 *Maart* 1817.

VOOR het Negotie-huis van *J. F. Arnold*, staande aan de westzyde van de groote rivier, van belegen Hollandsch zwaar en ligt bier op bottels, extra Hollandsche jenever per gallon, Amsterdamsche kneppel en peperkoeken, gekeperde en platte linten, yzer werken in zoort, beste rhynsche wyn, boekspiegels en borstlemmer messen, Varinas tabak in rollen, rook tabak in doozen en kardoesen, boeken, en verscheiden andere goederen meer.

Op Donderdag den 20 *Maart* 1817.

IN de tuin van *F. Treffz*, staande op Molenvliet, van zilver en goud passementen en kanten, toilet spiegels, lakens, greinen, pendulen, een fraai thee servies, Engelsche brandewyn, zyde kousen, compassen, spykers, wit-lood, en andere goederen meer.

Op Vrydag den 21 *Maart* 1817.

VOOR het kantoor van den Sequester en Curator der insolvent overledene, staande buiten de Nieuwpoorstraat by de Jassembrug, van diverse losse goederen, als mede van de volgende vaste goederen; als:

Voor rekening van den Chinees *Tjoa Tjouwko*.

Zeker Erf, bebouwd met een steene huis, en drie pedakken, staande en gelegen buiten deze Stadspoort-Diest, in de Chineesche-kamp, of in 't Westerveld 't 4de deel van 't blok O. La. A. sub No. 15, belend ten noordoosten met de barm langs de Groote-rivier, ten zuidwesten met *Ke I-Enghien*, ten zuidoosten met de barm langs de Rivier-crocot, en ten zuidwesten met *Ong Kangsoey*.

Voor rekening des boedels van wylen *J. H. A. Simons*.

Zeker Erf, bebouwd met een steene pedak met pannen gedekt, staande en gelegen buiten deze Stadspoort-Rotterdam, aan de oostzyde van de Verburgs-gracht, in 't Oosterveld het 17 deel van het blok L. sub No. 94 en 170, belend ten westen met de Verburgs-gracht, ten oosten de met Jan Wynands-gracht, ten zuiden en noorden met *Jacoba Elisabeth Symons*.

Voor rekening van Mr. *Jan Burger*.

Zeker ledig stuk grond, staande en gelegen wat oostwaards buiten deze Stad, in 't Oosterveld het 26 deel van 't blok L sub No. 29 en 45, belend ten zuiden met de heere weg na Jaccatra, en *S. H. van Sprenger*, ten noorden met *Johannes van Hek*, en *L. W. Meyer*, ten oosten wederom met *S. H. van Sprenger*, en ten westen met den Wel Edele Gestr. Heer *C. W. Thalman*, als mede eenige lywaaten, huismeubelen, slaven, wagens, paarden, goud en zilverwerken, &a. &a.

Te Koop.

EEN tuin te Ankee, adres by COOP A GROEN.

Uit de hand te Koop.

EEN TUIN op Jaccatra, en een HUIS aan de oostzyde van de Tygersgracht, eerst bewoond door de Eigenares de *Weduwe Kamphuis*, en laastelyk bewoond door *C. Heyer*, het een en ander te bevragen by

P. E. NYLAND.

BATAVIA, 6den Maart.

Advertentie.

DE ondergeteekende zal op Zaturdag den 15den aanstaande, ten kantore van den *Notaris Drost*, ter visie leggen: Alle dusdanige Facturen, waaruit bestaat de lading van 't schip *Elizabeth*, van Amsterdam, en gevoerd door den ondergeteekenden.

De liefhebbers welke inclineren een bod op gemelde Facturen te doen, worden verzocht zulks voor Woensdag den 19den aanstaande, gesloten intezenden, als wanneer de opening daarvan zal geschieden.

C. PAKES.

BATAVIA, den 13*den Maart* 1817.

Advertentie.

BY J. VAN REENEN EN Co. zyn in Commissie te bekomen, Levantsche AMPHIOEN in kisten, by groote en kleine hoeveelheden.

Advertentie.

BY *J. J. Gildenhuis*. op de Tygersgracht zyn voor kontante betaling te bekomen de ondervolgende goederen aangebragt, per het Hollandsch schip Java.

Roode wyn in kisten van 12 douz. a	Spm. 7	per douz.
Een kelder jenever, ...	— 10	
Zweedsch yzer, ...	— 6½	per picol.
Staal, ...	— 16	per do.

Als mede

1½ duims plaanken lang 20 a 22 voeten	Sp. 1½	per plank
2 dito dito	— 2	———
3 dito dito....	— 3	———
heele latten	12	st. pr. st.
halve dito....	6	———
heele dak ribben	50	———
halve dito	25	———

Advertentie.

BY *J. Westermann*, op de Groote Rivier, zyn te bekomen tegens kontante betaling, de ondervolgende goederen aangebragt, per de brik Genereux, van Isle de France.

Bourdeaux-wyn in vaten,	à 75 Spm.	per vat.
Fransche claret in 2 dozyn kisten,	à 15 do.	— kist.
Salade olie per dozyn,	12 do.	
Superfine dito ... dito,	16 do.	

Bekendmaking.

BY W. J. DE HAART, in de binnen Nieuw-poort-Straat, zyn voor kontante betaling, te bekomen de ondervolgende goederen per het Engelsch schip *Margaret* aangebragt, als: Engelsch pale ale, rodewyn op vaten en flessen, dames kleederen, neteldoeken, kante kleeden en kanten, witte en zwarte voiles, kante en zyde shalws, zyde doeken, vrouwe en mans zyde en katoene kousen, dito halve linten, vrouwe en mans handschoenen, chitze, mans zyde zwarte en andere halsdoeken, rood, blaauw, wit, geel en zwarte krippen, India super fine demities, witte en andere piques, dames zyde en andere schoenen en laarsen, klooster gaarens, naaldens, tafelakens en servetten, belegzels en koorden voor wagens, parasols, super fyne manshoeden, stroohoeden, fyne vrouwe en andere lakens in soort, hang en cajuit stolpen en andere glaswaren in soort, tafel en andere servicsen, staalwerken, als tafelmessen en vorken, schaaren, kurkentrekkers, snuiters in soort, Marocco leer, dames toilet spiegels in soort, Patent pitten, cassettes, medicyn kisten en medicynen, als Kina, sodawater poeders, chetzenam salts, rabarber, calomel, sal volatile, spiret of lavendel, hartshoorn Tintuur van Kina, forlingtones balzem, &a. &a. &a.

Advertentie.

TEN Commissie-huize van A. W. N. VAN GENT, op de groote Malakkasche-gracht, No. 19, zyn te bekomen, eenige fraaije, pas aangebragte, Engelsche zadels met derzelver toebehooren, bendyzweepen, enz. als mede, dames hoeden, struisveeren, gemaakte kleedjes, neteldoek en zyden stoffen voor dito, voiles, batist, enz. Havana segaren, salade olie, haring, wyn, bier, enz. medikanten en toebehooren, eene boussole en waterpas, sextanten, een fraaye waldhoorn, fluiten, enz. En eindelyk, op aannemelyke voorwaarden. Een welgedresseerd Perziaansch en een Bimaneesch Rydpaard, met zadel en toom.

PORTER,

FOR SALE,

Just landed out of the MARGARET, *from* LONDON.

A QUANTITY of fine STOUT, in hogsheads and butts, fit for bottling immediately; will be sold at the low price of 35 Silver Spanish Dollars per hogshead. Apply to *Wm. P. Paton*, at *Mr. G. C. van Ryck's*, New-port-street.

BATAVIA, 27*th Feb*. 1817.

Advertentie.

BY *W. J. de Haart*, zyn te bekomen eenige leggers aller best bier, uit de *Valk*; ieder legger inhoudende 700 en 750 flessen, voor Sp. 40 ieder. Zo mede aller beste Bourdeaux wyn, voor verminderde pryzen.

Advertisement.

BY the brig *Java Packet*. direct from the Mauritius, and for Sale at the widow SMITH, No. 17, great Malacca-street, viz.

Medoc Wines in boxes and casks.
Lafitte ditto ditto,
Champagne ditto ditto,
Quayries ditto ditto,
Province ditto ditto,
} *All Wines of* 1811, *and of a very superior quality.*
Wine de Grave,
Cognac Brandy,
Holland's Gin,
Hates,
Olive Oil,
Clocks, of the newest fashion from *Parys*, and many other articles.

BATAVIA, 15*th March*, 1817.

Bericht.

TEN Commissie-huize van A. W. N. VAN GENT, op de groote Malakkasche-gracht, No 19, zyn, tegens zeer billyke pryzen, en alleen voor kontante betaling, te bekomen: het pas, per de brik *Griffin*, uit Mauritius, aangebragt Factuur, bestaande in onderscheidene soorten van ordinaire en fyne wynen, ratafia, likeuren, gezond bitter, bier, vruchten op brandewyn, enz. sausysen, hammen, kazen, enz. als mede, lakens in soorten, fraaije bloemen, maps en vrouwe hoeden handschoenen, linten, parfumerieën, enz. voorts. kurken, zeilgaren, ankers, spykers, en andere goederen meer.

Advertentie.

BY N. RUNBERG, op de groote-rivier, zyn te bekomen, vaatjes best Amerikaansch BESCHUIT, tegen de redelyke prys van twee zilvere Spaansche Matten, per vaatje.

Advertentie.

DE resterende goederen van het schip *Tyne*, thans by den Heer MILN, op de groote-rivier, naast het Vendu-kantoor, te koop, als tyne lakens, moeselienes en kamerdoek, hoeden, laarzen en schoenen, tafel stolpen, pereire goederen, goude horlogies, tinne goederen, brandewyn in vaten en bottels, bier in bottels, brandewyn en kersen brandewyn, oly, olyven, sausen, kurken, keukenzuur, kapers, ingelegde en gezouten zalm, haringen, kaazen, tuigen, tuinzaad, Zweedsch yzer en staal, een kwantiteit yzer-werken, met wagen veeren en bendies van differente soorten, als ook tinne werken.

Advertentie.

BY *J. Westermann*, op de Groote Rivier, zyn te bekomen tegen kontante betaling, extra Bourdeaux WYN, voor 60 Spd het vat.

Advertentie.

By GROENEWALD en CO. is tegen kontante betaling te bekomen, jongst door 't Amerikaansch schip de ELIZABETH, aangebragte goederen, als:

ZWEEDSCH yzer, mast-houten, riemen, planken, hand-spaken, houtwerken voor blokken en schyven, spermacetiekaarsen, roode wyn in soorten, codvins, trossen touw-werk, zool-leer, schoenen, zoete oly in kruiken en fleschen, zalm in vaten, en geest van terpentyn.

Te Koop,

OP den hoek van de Voorrei over de Kerk, nieuwe RYST, de Koyang à Spaans. Matten 30—PADIE *goendil* à dito 24—en PADIE *betloe*, à dito 20 de Tjain van 4000 pond, zilver of papier.

Te Koop,

VADERLANDSCHE LETTER OEFENINGEN, van 1791 tot 1805, ingebonden—te bevragen by *van der Kaa, Haste en Co.*

Uit de hand te Koop.

EENIGE zeer goede Slaven en Slavinnen, waarvan de lyst dagelyks, tot voor den 20sten Maart te zien is, by den eigenaar

W. H. VAN YSSELDYK.

Advertentie.

WORDT uit de hand te koop gepresenteerd een groot zwart Arabisch PAARD, met Engelsch Zadel en Tuig, ook een fraay Bengaalsch LEDIKANT, met groene gaze gordynen, franjen, paardehaaren matras, en verder toebehooren—te bevragen op Noordwyk, by *F. H. Haase.*

Advertentie.

VRAGT NAAR HOLLAND te bekomen, met een nieuw, sterk, en welbezeild Schip van circa, 350 Tonnadere informatie by *van der Kaa, Haste en Co.*

Bekendmaking.

NICOLAAS RUNDBERG, maakt aan het algemeen bekend, dat hy zyn N gotie-huis heeft verplaatst op de Groote rivier, naast het Vendu-kantoor, alwaar te bekomen zyn aller beste port-wyn in bottels, in Engeland afgetapt, Engelsche kaazen, hammen en keukenzuur. &c.

F. *Günthert*, woonachtig geweest zynde buiten de voormalige Rotterdammer-poort, heeft de eer het publiek bekend te maken, dat deszelfs woonplaats thans is op de Groot Rowa-malacca, in het huis No. 7, en aldaar is houdende Logement en Biljard, verzoekt een ieders gunst en recommandatie.

Advertentie.

MEN verlangt op het landgoed *Tjiliboet*, om als opziener aldaar te worden geplaatst, een Europeesch, kunnende lezen en schryven, adres by den eigenaar.

R. VAN PREHN

BATAVIA, *den* 27 *Feb.* 1817.

Advertentie.

MEN verlangt voor een groot huishouden, te huur of te koop, een bekwamen kok en twee goede huismeiden, waarvan ten minste eene kan wassen en naayen, alsmede te huur een lyf-en een huis-jongen.

Adres aan 's Lands Drukkery.

GEDRUKT TE BATAVIA,

OP

S'LANDS DRUKKERY.